

1. Inleiding.

Voor u ligt het pedagogisch werkplan. Hierin beschrijven we hoe we omgaan met de kinderen in de dagelijkse situatie. Dit werkplan biedt dus inzicht in onze werkwijze en is een praktische uitwerking van onze uitgangspunten. Het geeft richting aan keuzes die we maken in het omgaan met kinderen, het vastleggen van afspraken en het vertalen van pedagogische doelen naar pedagogisch handelen.

Het is tevens een handleiding voor het handelen van de pedagogisch medewerkers. De medewerkers spreken elkaar dan ook aan op elkaars pedagogisch handelen. Dit nodigt uit tot eventuele discussies en veranderingen over het pedagogisch werkplan. Zo blijft het werkplan altijd actueel. Kortom het pedagogisch werkplan biedt ons houvast in het werken met de kinderen en de ouders een mogelijkheid om te kiezen op basis van pedagogische opvattingen.

Het vastleggen van een pedagogisch werkplan vinden we belangrijk om de volgende redenen:

- een eenduidig en continue pedagogische kwaliteit ontwikkelen.
- de pedagogische kwaliteit bewaken, bespreekbaar maken en eventueel bijstellen.
- het biedt steun bij het werken met de kinderen en geeft handvatten aan de werkzaamheden van de pedagogisch medewerker.
- duidelijk maken aan de ouders en derden hoe we werken op de opvang.

Omdat ons werk in ontwikkeling is, de maatschappij verandert en inzichten en de loop van de tijd kunnen veranderen, evalueren wij dit werkplan ieder jaar.

2. Pedagogische visie van `t Sterrenpad

Op `t Sterrenpad bouwen we aan één school met het motto

“ik ben, jij bent, wij zijn.....samen”

Wij streven naar samenwerking en willen als gebruikers komen tot één levende organisatie waarin de aparte gebruiksorganisaties op den duur zullen opgaan.

Op `t Sterrenpad werken we met één kindvisie aan een optimale ontwikkeling van het kind in de breedste zin van het woord. Dat betekent dat wij werken aan duurzame gespecialiseerde zorg, opvang en onderwijs in een verrijkte leeromgeving. Dit alles in een op maat gevormd aanbod voor

ieder individueel kind. Omdat 't Sterrenpad als één geheel functioneert, is het voor kinderen een veilige en vertrouwde omgeving. In 't Sterrenpad groeien kinderen, met en zonder beperking, met elkaar op, zij leren van elkaar.

Ieder kind komt tot zijn recht. Lerende weg en spelenderwijs de manier waarop wij de kinderen een veilige en verrijkte leeromgeving aanbieden. Zo kan ieder kind zich optimaal ontwikkelen op sociaal emotioneel, cognitief en creatief gebied. Kinderen leren omgaan met de verschillen in de wereld waarin wij leven.

3. Uitgangspunten.

Binnen 't Sterrenpad werkt de opvang vanuit de volgende uitgangspunten:

- Structuur bieden: we vinden het bieden van structuur belangrijk. Het geeft kinderen veiligheid en houvast. Om een veilige en vertrouwde sfeer op de opvang te realiseren bieden we veel structuur en duidelijkheid, in de ruimte en in de dagindeling.

We hebben onze hoeken zo ingericht dat er een ruim aanbod van verschillend speelmateriaal is. In deze hoeken leren kinderen spelen en delen. Er wordt materiaal zoveel mogelijk op kindhoogte aangeboden, dit bevordert de zelfstandigheid.

We houden een vast dagritme aan met vaste rituelen, dit biedt kinderen houvast en veiligheid. In onze optiek hebben kinderen een voorspelbare omgeving nodig met duidelijke regels en grenzen – met ruimte voor de autonomie van het kind.

Het dagritme wordt duidelijk gemaakt met behulp van dagritmekaarten, de geluiden van de klok en bijbehorende liedjes.

- Informatie en uitleg geven: door kindvolgend te werken, passen we ons aan aan het niveau van ieder kind. Dit doen we door uitleg aan de kinderen te geven, kleine stapjes te nemen, goed te luisteren en respect te hebben voor wat kinderen zeggen.

Op bepaalde momenten moeten er ook wel eens grenzen gesteld worden, bijvoorbeeld in conflictsituaties.

Wij vinden het belangrijk om kinderen te stimuleren in zelfstandigheid maar als iets gevaar oplevert of als een kind iets wil dat echt niet kan, dan wordt de situatie begeleid door de pedagogisch medewerker. We helpen de kinderen door de regels van 't Sterrenpad met bijbehorende gebaren en pictogrammen, die in het lokaal hangen, regelmatig te herhalen. Deze regels horen bij "GoedvoorMekaar" (de vreedzame school). Ook in kringactiviteiten komt dit steeds weer terug.

- Emotionele ondersteuning: hierbij vinden we het belangrijk om een veilige, vertrouwde en uitdagende omgeving te scheppen, zodat de sociaal emotionele ontwikkeling van het kind goed tot zijn recht komt.

Wij houden rekening met de eigenheid van het kind. De leidster moedigt de kinderen aan, geeft ze complimentjes en daagt ze uit om steeds een stapje verder te gaan, waarbij ze hen begeleidt zodat de kinderen zich veilig en vertrouwd voelen.

De pedagogisch medewerker is steunend en stimulerend, heeft een volgende houding en biedt kinderen zoveel mogelijk ruimte.

- Respect voor autonomie vinden we een belangrijk uitgangspunt. Zo vinden we het belangrijk om kinderen goed te volgen; door te luisteren, te kijken naar de behoefte van de kinderen, een kind de ruimte bieden om eigen keuzes te maken en te laten ontdekken. Maar ook respect voor het omgaan met elkaar, de omgeving en het materiaal zijn belangrijk. Het is belangrijk dat het kind zelfvertrouwen krijgt. Zelfvertrouwen zal hem/haar stimuleren om nieuwe dingen te gaan uitproberen en vol te houden als iets niet direct lukt. Het vertrouwen in de pedagogisch medewerker is erg belangrijk, als het kind vertrouwen heeft in de pedagogisch medewerker zal hij/zij hulp vragen wanneer dit nodig is. Dit bevordert de zelfstandigheid van het kind. We gebruiken "GoedvoorMekaar" spelletjes om het zelfvertrouwen te stimuleren.

4. Ontwikkeling

De ontwikkelingsaspecten worden gestimuleerd door middel van verschillende soorten spel; zowel individueel als groepsgewijs. We kiezen hierbij voor werken op kindhoogte om kinderen zo goed mogelijk te kunnen begeleiden. Hiermee toon je respect voor de autonomie van het kind. Het kind voelt zich dan serieus genomen. De verschillende ontwikkelingsaspecten die hierbij een rol spelen en materialen die wij gebruiken zijn:

Cognitieve ontwikkeling; verstandelijke ontwikkeling van het kind.

Kinderen leren spelenderwijs allerlei begrippen herkennen. Door dingen vast te pakken en ermee om te gaan, leert het kind de aard van dingen kennen; hoe ze werken, wat ze doen, hoe ze op elkaar lijken en wat de verschillen zijn. Materiaal dat wij hierbij o.a. gebruiken: puzzels, educatieve spelletjes, boekjes, constructiemateriaal.

Taalontwikkeling; communiceren van kinderen met anderen door te luisteren en te spreken. Het is belangrijk dat kinderen taal ontwikkelen, omdat ze zich op deze wijze kunnen uiten en kunnen verwoorden wat ze bedoelen of wat ze willen. We stimuleren taalgebruik door voor te lezen, te zingen, door onze handelingen te benoemen en gesprekken en rollenspellen te spelen met de kinderen. We gebruiken korte zinnen, omdat kinderen dit beter begrijpen.

Motorische ontwikkeling; fijne motoriek, hiervoor hebben we knutselmateriaal op kindhoogte in de kast staan, we hebben een constructietafel met o.a. duplo.

Grove motoriek, de grove motoriek stimuleren we door met de kinderen te gymen en buiten te spelen. Buiten kunnen ze fietsen, klimmen, glijden en rennen. In de gymzaal gebruiken we gymattributen of doen bewegingsspelletjes op muziek.

Sociaal-emotionele ontwikkeling; de mensen op 't Sterrenpad zijn "goed voor mekaar". Waar de kinderen ook zijn, op 't Sterrenpad proberen we als volwassenen de kinderen op dezelfde manier te benaderen. We leren de kinderen op een goede manier met elkaar om te gaan. Wij leren de kinderen dit door samen te delen, te troosten bij verdriet, ruzie en ongelukjes. We werken aan de weerbaarheid van de kinderen, door kinderen indien nodig aan de hand mee te nemen bij onenigheid of ruzie onderling. We leren ze hierbij om de situatie zelf op te lossen.

Werken met thema`s

We werken met thema`s. Deze thema`s zullen aansluiten bij de ervarings- en belevingswereld van de kinderen. De seizoenen van het jaar zijn altijd een terugkerend thema. De feestdagen als Pasen, Kerst en Sinterklaas worden ook altijd gebruikt als thema. We sluiten zoveel mogelijk aan bij de thema's van de basisschool. Geregeld wordt er een logeertas gemaakt rond een thema. Kinderen vanaf 2 jaar mogen de tas mee naar huis. In Januari doen we mee aan de voorleesdagen en staat het winnende prentenboek centraal. Met de oudste kinderen brengen we dan een bezoek aan de bibliotheek.

Werken met Bas

Met de kinderen vanaf 2 jaar wordt gewerkt met het taalstimuleringsprogramma "Bas".

Bij ieder thema proberen we Bas in te passen.

In de leeshoek hangt een praatplaat van Bas. Deze plaat wordt tijdens de kring besproken of individueel met een kind bekeken en besproken.

Peuteren in een boekje

Kinderen vanaf 2 jaar, die dit willen, krijgen een tasje dat wordt gebruikt voor het lenen van een prentenboek. Het kind kiest zelf een boek uit wat mee naar huis mag. Het kind kiest iedere week een nieuw boek uit. De meeste boeken zijn voorzien van een handleiding met suggesties voor gesprekjes, versjes, liedjes en activiteiten. Bij sommige boeken zit een dvd met een animatie van het boek. (wepboek).

5. Observatie kindontwikkeling.

Overdracht basisscholen

Ieder kind zal door middel van het overdrachtsformulier van de gemeente Marum, met toestemming van de ouders, overgedragen worden naar de leerkracht of de intern begeleider van de basisschool. Dit om een goede doorgaande lijn van opvang naar basisschool te bevorderen.

Dit overdrachtformulier wordt ingevuld met behulp van observatielijsten behorende bij het peutervolgsysteem PRAVOO en de woordenschatstest van Eduforce. Zo nodig en alleen met toestemming van de ouders, worden de gegevens van het overdrachtsformulier, de PRAVOO observatielijsten en de woordenschatstest door de pedagogisch medewerker met de leerkracht of de intern begeleider van de basisschool besproken.

Observatie en overdracht

- de activiteiten van de kinderen vanaf 2 jaar worden gevolgd via het PRAVOO volgsysteem.
- de pedagogisch medewerker vult de PRAVOO observatielijsten twee keer jaar in.
- opmerkelijke observaties worden door de pedagogisch medewerker besproken met de ouders, in overleg wordt er een handelingsplan gemaakt.
- aan het einde van de opvangperiode vindt er een eindgesprek plaats met ondertekening van het overdrachtsformulier door de ouders.
- de basisschool krijgt het originele formulier, de opvang houdt een kopie.
- het streven is om, voorafgaand aan de vierde verjaardag van het kind, het overdrachtsformulier zo nodig met persoonlijke toelichting persoonlijk over te dragen aan de ontvangende basisschool.
- de pedagogisch medewerker draagt zorg voor deze overdracht.
- kinderen tot 2 jaar worden ook geobserveerd op algeheel welbevinden. Dit gebeurt 1 x per jaar.
- ieder kind heeft een persoonlijk heen en weer boek, hierin wordt bijgehouden wat het kind heeft beleefd op de opvang. Voor ouders is er ook ruimte om in de boeken te schrijven.

6. Praktische informatie.

Openingstijden

Opvang `t Sterrenpad is 5 dagen per week geopend. Wij bieden opvang van 7.00 uur tot 18.30 uur.

Groepsruimtes

We werken op `t Sterrenpad met een verticale groep waarin kinderen van 0 tot 4 jaar welkom zijn.

Om voor alle leeftijden uitdaging te bieden, hebben wij twee groepsruimtes. Deze ruimtes liggen naast elkaar en zijn door middel van een deur van elkaar gescheiden.

Afhankelijk van de leeftijden van de kinderen werken wij met het open deuren-beleid.

Dagindeling

Vanaf 7.00 uur kunnen de kinderen gebracht worden.

Vanaf 8.30 uur worden de peuters van de Peuteropvang gebracht. Zij komen op vaste tijden, van 8.45 tot 11.45 uur. De meeste peuters komen twee ochtenden maar ook één ochtend of meerdere ochtenden is mogelijk. Om 9.00 uur, als alle ouders zijn uitgezwaaid, is er een 'goeiemorgen'kring. Kinderen kunnen vertellen wat ze hebben meegemaakt en de activiteiten van die ochtend worden doorgenomen.

Tot ongeveer halverwege de ochtend kunnen de kinderen vrij spelen bij de groepstafel en de diverse hoeken. Activiteiten groepstafel: puzzelen, met klei spelen, spelletjes, knutselen. Speelhoeken: leeshoek, bouwhoek, constructietafel, trein- of watertafel, speelhuisje met glijbaan, winkeltje, verbord en een wisselende hoek in de hal.

Afhankelijk van de samenstelling van de groep wordt besloten of en wanneer de deuren tussen de twee groepsruimtes open of dicht gaan.

Er wordt geregeld een knutselactiviteit aangeboden.

Om 10.00 uur gaan we gezamenlijk opruimen tijdens het "opruim-liedje".

Zijn de kinderen klaar met opruimen dan gaan ze aan de groepstafel zitten voor de kringactiviteit (zingen, voorlezen, gesprekje) . Afhankelijk van de samenstelling van de groep besluiten we of we de groep opsplitsen zodat de jongere peuters niet zo lang aan tafel hoeven te zitten en we de oudere peuters meer uitdaging kunnen bieden.

Daarna zingen we het liedje "smakelijk eten". We delen het fruit uit dat in stukjes op de schaal ligt. Als het fruit op is, mag een kind de bekertjes uitdelen en schenken we drinken in. Als de helft klaar is (we tellen de bekertjes), mogen de kinderen die klaar zijn van tafel.

Na het eten kunnen de kinderen vrij spelen tot 11.00 uur.

Om ongeveer 11.00 uur gaan de oudste peuters in de kring waar we bijvoorbeeld een GoedvoorMekaar of een ander spelletje spelen. Daarna is het programma afhankelijk van het weer. We kunnen buiten spelen of gaan binnen een bewegingsactiviteit doen in het lokaal of in de gymzaal.

Tussen 11.30 en 11.45 uur worden de peuters van de Peuteropvang opgehaald.

Om 11.45 uur is het lunchtijd. We eten met elkaar aan de groepstafel. De kinderen die dit willen, mogen hun eigen boterhammen smeren. We wachten tot iedereen een broodje heeft en zingen dan "smakelijk eten". We eten tot 12.30 uur. Hierna gaan de kinderen die een middagslaapje doen op bed.

De kinderen die wakker blijven, bieden we een activiteit aan. Ze mogen ook vrij spelen als zij dit liever doen.

Om 15.00 uur gaan we weer aan tafel om een crackertje/rijstwafel te eten en wat te drinken.

Wat we hierna doen is weer afhankelijk van het weer; buiten/gymzaal/groepsruimte.

Vanaf 16.00 uur worden de kinderen weer opgehaald.

Kinderverjaardagen

We maken met de jarige een feestmuts. Tijdens het fruit eten, mag de jarige op de stoel staan en gaan we zingen. Tot slot mag de jarige een kaart uitzoeken waarop we alle namen van de kinderen schrijven. Afhankelijk van de traktatie, mag het kind tijdens het fruit eten trakteren of bij het naar huis gaan.

Geboorte broertje/zusje

Het kind mag trakteren en we maken een geboortecadeautje voor de baby.

Sint maarten

We maken met alle kinderen een lampion. We oefenen bij het speelhuisje waar de kinderen een mandarijn krijgen. Als er een activiteit is op school, doen we daar aan mee.

Sinterklaas

We vieren het feest met alle groepen. De Sint en Piet van 't Sterrenpad komen ook nog even langs. De pakjes worden door de opvang en de traktaties door de oudercommissie verzorgd.

Kerst

De groepen worden sfeervol aangekleed en we maken mooie kerstversieringen. Als er een activiteit is op school, doen we daar aan mee.

Vaderdag/moederdag

De kinderen maken een cadeau.

Viering

Tweemaal per jaar is er een onderbouwviering van de basisschool waar de peuters aan mee doen.

Afscheid van de opvang

Als het kind 4 jaar wordt, krijgt het een boekje over de basisschool.

Is het kind nog geen 4 jaar, dan maken we een afscheidsboekje met daarin de lievelingsdingen en foto's van het kind.

Ook gaat het heen en weer boek (overdrachtmap) mee naar huis.

Pleinfeest

Op de laatste schooldag vieren we een pleinfeest. Er worden spelletjes gedaan en wat lekkers gegeten. Bij slecht weer kijken we uit naar de gymzaal.

Veiligheid en privacy

Een belangrijke regel is, dat er zonder toestemming van de pedagogisch medewerker en de ouders niet op de groep mag worden gefilmd.

De GGD komt langs om de hygiëne, de veiligheid en het pedagogisch handelen te controleren.

De pedagogisch medewerkers zijn in het bezit van een BHV diploma.

Kind gegevens worden bewaard in een afgesloten kast.

Op 't Sterrenpad is een verbanddoos aanwezig, deze wordt 1 x per jaar gecontroleerd en waar nodig aangevuld.

Intakegesprek

Voordat de opvang van start gaat, zal de pedagogisch medewerker contact opnemen met de ouders om een intakegesprek te plannen.

Tijdens dit gesprek worden de ouders ingelicht over het reilen en zeilen op de opvang en zullen de gegevens van het kind besproken en genoteerd worden.

Indien gewenst, mag een kind vooraf komen wennen.

Afgesproken kan worden dat de ouders even bellen om te vragen hoe het met hun kind gaat. Overigens kunnen ouders ervan uitgaan dat, wanneer er iets is met hun kind, zij zeker geïnformeerd zullen worden.

7. Verzorging

voeding

De pedagogisch medewerker verzorgt meerdere eet- en drinkmomenten op een dag. Het eten en drinken is een duidelijk rustpunt. Het is een sociaal gebeuren, de kinderen kunnen gezellig met elkaar babbelen. De kinderen hebben altijd keus uit verschillende soorten fruit en soorten beleg.

Tevens stimuleert het samen eten en drinken de kinderen dingen te proeven die ze niet kennen.

De kinderen worden gestimuleerd om zo zelfstandig mogelijk te eten en drinken

De pedagogisch medewerker biedt ook qua drinken variatie aan; melk, thee, roosvicee etc.

Vruchtensappen worden niet aangeboden aan baby's .

Bij baby's houden wij het eet-/drink- en slaapritme van de baby aan.

Hygiëne

Als team gaan wij hygiënisch te werk. Dit is belangrijk om ziekte en besmetting te voorkomen. Na een activiteit, buiten spelen of toiletbezoek worden de handen gewassen met water en zeep. Na de broodmaaltijd krijgen de kinderen een nat washandje waarmee hun handen en mond worden schoongemaakt. Ieder kind krijgt een eigen washandje. Ook wordt de tafel na het eten en drinken of een activiteit schoongemaakt.

De toiletten en de commode worden na ieder dagdeel, zo nodig vaker, schoongemaakt door de pedagogisch medewerker.

Voor iedere schoolvakantie is er schoonmaakavond met de ouders van de Peuteropvang.

Zindelijkheid en verschon

De kinderen die een luier dragen, worden na het fruit eten gecontroleerd en krijgen zo nodig een schone luier. De kinderen die zindelijk zijn mogen zelf naar de wc wanneer zij moeten, eventueel met hulp van de pedagogisch medewerker.

Voordat de kinderen op bed gaan, zullen zij weer gecontroleerd worden en eventueel verschoond. Dit herhaalt zich als de kinderen weer uit bed komen.

Natuurlijk wordt een kind verschoond op het moment dat het een poepluier heeft.

Slapen

Ieder kind dat bij ons slaapt, heeft een eigen bedje. Dit houdt in dat het kind iedere keer in hetzelfde bedje zal slapen. Wordt het bedje op andere dagen door een ander kind gebruikt, dan zal iedere keer het onderlaken verschoond worden.

De pedagogisch medewerker houdt het ritme van het kind aan. Iedere slaapkamer heeft een babyfoon waardoor de pedagogisch medewerker de kinderen ten alle tijden in de gaten kan houden.

Voor kinderen die ingebakerd moeten worden of kinderen die op hun buik slapen, wordt er door ouders schriftelijk toestemming gegeven.

Ziekte

In verband met besmettingsgevaar en de benodigde rust en verzorging voor een ziek kind, vinden wij het niet verstandig dat een ziek kind 't Sterrenpad bezoekt.

Medicijnen of zelfzorgmiddelen dient de pedagogisch medewerker alleen toe als de ouder hiervoor schriftelijk toestemming heeft gegeven.

Wanneer een kind ziek wordt op de de opvang, neemt de pedagogisch medewerker contact op met de ouders om te overleggen wat te doen.

8. Algemene basisregels

- Tijdens het brengen en halen zijn de ouders zelf verantwoordelijk voor hun kind. De pedagogisch medewerker neemt de verantwoordelijkheid over zodra de ouder de groep verlaat.
- Wij verwachten van ouders dat zij bellen als hun kind niet komt, door bijvoorbeeld ziekte.
- Als een kind door iemand anders opgehaald wordt, moet dit van te voren gemeld worden.
- In het gebouw wordt gewoon gelopen, buiten en in de gymzaal mag gerend worden.

- _ Met het rijdend materiaal wordt voorzichtig gereden, niet gebotst.

- _ Gewoon pratend kunnen we elkaar goed verstaan, dus niet schreeuwen of gillen.

- _ We doen elkaar geen pijn.

- _ Tassen van stagiaires/ vrijwilligers/ pedagogisch medewerkers blijven in de kast of het kantoor.

- _ We gaan netjes om met het speelgoed, dus niet gooien.

- _ Geen kauwgom in de mond.

- _ Voor het eten wordt gezamenlijk opgeruimd.

- _ Eten en drinken doen we aan de tafel, hierna maken we onze handen en mond schoon.

- _ Hete vloeistoffen worden buiten bereik van kinderen neergezet.

- _ Laat een kind nooit alleen op de commode liggen.

- _ Leg de spullen die je nodig hebt bij het verschonen binnen handbereik.

- _ Koordjes aan kleding zo vast maken (eventueel verwijderen) dat het geen schade kan geven aan het kind.

- _ Stekkers worden zodanig opgeborgen dat de kinderen er niet bij kunnen en na het gebruik van een apparaat uit het stopcontact gehaald.

- _ De vloer wordt gedroogd als er natte plekken zijn.

- _ De pedagogisch medewerkers zien er op toe dat er geen voorwerpen in de mond gestopt worden.

- _ Speelgoed dat gevaar oplevert voor het kind, wordt weggegooid.

- _ Roken is niet toegestaan, ook niet buiten in de nabijheid van kinderen.

- _ Sigaretten en medicijnen blijven buiten bereik van kinderen.

- _ Messen liggen buiten bereik van kinderen.

Buiten spelen

- _ De deur naar buiten wordt door de pedagogisch medewerker/ vrijwilligster of stagiaire open gemaakt.

- _ De pedagogisch medewerker controleert de zandbak en buitenspeelplaats op zwerfvuil.

- _ We gooien niet met zand naar elkaar.

- _ Met het rijdend materiaal wordt rustig gereden en niet gebotst. We kijken goed uit waar we lopen, rennen en fietsen.

- _ Bij warm weer mogen de schoenen uit in de zandbak, maar gaan dan buiten de zandbak weer aan.

- _ Bij hoge temperaturen geven we de kinderen extra drinken.

Hygiëne en schoonmaakregels

- _ Als pedagogisch medewerker heb je een voorbeeldfunctie
- _ 't Sterrenpad is een rookvrij gebouw
- _ Wees alert op ziekteverschijnselen
- _ GGD raadplegen in geval van twijfel, ook m.b.t. besmettingsrisico's
- _ Voldoende ventileren gedurende de dag, ook de slaapkamers ventileren op de momenten dat er niet geslapen wordt. Het gebouw beschikt over een ventilatiesysteem.
- _ Maak gebruik van papieren tissues bij het schoonmaken van de neusjes.
- _ Na ieder toiletbezoek de handen wassen. Afdrogen met papieren handdoekjes.
- _ Bij diarree wegwerphandschoenen gebruiken
- _ Bij niezen en hoesten de arm voor de mond houden.
- _ Schoonmaakartikelen staan buiten bereik van de kinderen
- _ Na het eten worden de tafels schoongemaakt.